

Podlistak „Žene, mir, bezbednost“ decembar 2012.

Poštovane čitateljke i čitaoci, objavljivanjem ovog feljtona želimo da doprinesemo boljem informisanju o dokumentima UN o bezbednosti, demilitarizaciji, većem uticaju žena na rešavanje postkonfliktnih problema, pre svega u Srbiji, ali i na zapadnom Balkanu. Nadamo se da će Podlistak čitati one i oni koji se interesuju za preispitivanje tradicionalnog koncepta nacionalne bezbednosti, reformu sektora bezbednosti, rodnu dimenziju bezbednosti, bezbednosne integracije i feminističko-antimilitaristički koncept bezbednosti. Solidarnost i uzajamna podrška su za Žene u crnom koncept i praksa ljudske bezbednosti koja se ne zasniva na moći oružja, već na širenju vrednosti pravde, feminizma, antifašizma, antimilitarizma, poštovanja ljudskih i prava, interkulturalnosti... Očekujemo vaše priloge o ovim pitanjima. Podlistak izlazi mesečno na srpskom i engleskom jeziku. U elektronskom formatu je dostupan na internet stranicama www.zeneucrnom.org

Uredništvo

Sadržaj

Žene u crnom i Rezolucija 1325

Državni sekretar i aktivistkinje	3
Izgon drugih iz naših života	5

Aktivnosti Žena u crnom na demilitarizaciji bezbednosti

Jedan bol svih majki	7
Priznanje	8
Protiv mraka i fašizma	8
Ćutnja je saučesništvo	9
Obraćanje međunarodnoj javnosti	10
Demokrata i ratni zločin	11
Srebrenica – grad mrtvih	12
Tuzla, 11. decembar	13
San o drugačijem svetu	13
Prošlost oblikuje sadašnjost	14
Dve specijalizacije lekara	15
Protiv smrtne kazne	15
Srbija-Kosovo: Ruka ruci	16
Pomoć azilantima	16

Iskustva drugih

Studentski obraz	17
Denacifikujte me	18
Patriotizam i neznanje	21

Žene u crnom i Rezolucija 1325

Državni sekretar i aktivistkinje

Multisektorsko koordinaciono telo za sprovođenje Nacionalnog akcionog plana za primenu Rezolucije 1325 SB UN (MSKT) i Beogradski centar za bezbednosnu politiku (BCBP), u saradnji sa Kancelarijom za saradnju sa civilnim društvom (KzSCD) i uz podršku Agencije UN za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena (UN WOMEN) organizovali su 11. decembra u Beogradu dijalog MSKT i organizacija civilnog društva.

Trebalo je razmeniti iskustva u bavljenju rodnom ravnopravnošću i bezbednošću u Srbiji i uspostaviti redovne komunikacije u sprovođenju NAP-a. Na sastanku su osim predstavnika organizatora, bila i dvojica državnih sekretara: iz Ministarstva unutrašnjih poslova i odbrane.

Predstavljene su analize Rezolucije 1325 koje su sačinile ŽuC i BCBP, a predstavile su ih Gordana Subotić i Gorana Odanović, a podeljeni su i izveštaji MSKT o sprovođenju NAP, za period januar-jun 2012. godine, Ministarstva odbrane i MUP-a.

Subotić je nabrojala indikatore na osnovu kojih je izrađen izveštaj o NAP-za Rezoluciju 1325. Kaže da su nezavisni monitoring sprovele Žene u crnom u saradnji sa sedam ženskih i mirovnih organizacija civilnog društva (OCD) iz Srbije. „Zbog netransparentnog, nedemokratskog i neinkluzivnog procesa izrade NAP-a u kom su ženske i mirovne OCD i njihovo 20-godišnje iskustvo izbačeni iz procesa izrade, roka za komentarisanje od samo 15 dana, radna grupa je formirala 48 indikatora koji prate isključivo aktivnosti NAP-a, na čiji smo sadržaj, nažalost imale minimalni (ili nikakav) uticaj. Takođe, indikatori su pratili i teme koje su OCD označile kao najvažnije, obzirom na to da neke od OCD iz radne grupe rade direktno sa građanima i građankama i putuju po regionu, susreću se sa ženama iz bivše Jugoslavije, rade sa njima, a to su teme koje se tiču post konfliktnog perioda, koji nemaju uticaj samo na žene iz sektora bezbednosti, već i na obične žene, što je veoma važno za sprovođenje Rezolucije 1325“. Subotić je kao najveći uspeh u protekle dve godine nabrojala usvajanje Rezolucije 1325 i donošenje NAP-a, jer su „Žene u crnom još 2005. godine lobirale da se Rezolucija 1325 usvoji i da se prilagodi političkom kontekstu Srbije. Napravile smo našu Rezoluciju 1325 'Žene, mir, bezbednost' sa specifičnim zahtevima i predale parlamentu. Nikad nije uzeta u razmatranje, na šta smo podsećale 2006 i 2007. godine. Država se 2010. godine konačno odlučila da je usvoji, ali opet nažalost ne u skladu sa kontekstom u kom se Srbija nalazi“.

Ona je pohvalila i prepoznavanje uloge nezavisnih institucija u Srbiji, izveštavanje nezavisnih institucija o rezultatima sprovođenja NAP-a, uvažavanje preporuka nezavisnih institucija, šest krivičnih prijavi MUP-a tokom šest meseci protiv policajaca zbog nasilja u porodici i četiri zbog krivičnih dela sa elementom nasilja nad ženama.

U uspehe ŽuC-a Subotić je ubrojila lobiranje kod UN Women za nezavisni monitoring Rezolucije, indikatore koji su obuhvatili gotovo ceo sektor bezbednosti, upoznavanje žena sa temom Rezolucije 1325 koje je počelo još 2010. godine, osposobljavanje manjih organizacija van Beograda da vrše kontrolu institucija, prate indikatore i učestvuju u kreiranju lokalnih strategija bezbednosti, umrežavanje

sa Globalnom mrežom žena graditeljki mira (GNWP) koje je počelo 2011. Uspeh je i da će nezavisni monitoring ŽuC-a sledeće godine biti predstavljen u Njujorku na obeležavanju godišnjice Rezolucije 1325 i biće deo izveštaja više od 20 zemalja koje sprovode Rezolucije 1325. Takođe, 2013. godine se planira konferenciju sa učesnicama sa Kosova, iz Hrvatske i iz BiH o NAP-u i sprovođenju Rezolucije 1325, nedostatku podrške regionalnom povezivanju žena i važnosti mira u regionu. Na konferenciji će GNWP izložiti iskustva u radu institucija i ženskih OCD u drugim zemljama.

Subotić je među najveće izazove u naredne dve godine uvrstila prepoznavanje prave uloge i prihvatanje ženskih i mirovnih OCD kao ravnopravnih partnera u sprovođenju NAP-a jer su Žene u crnom pomagale izbeglicama bez obzira na veru i naciju i prelazile granice za vreme rata kao i danas, gradeći tako politiku pravednog mira van zvaničnih institucija i politika Srbije. Pomenula je da su Žene u crnom 2005. obrazovale Žensku mirovnu koaliciju sa ženama Kosova, jer ljudska prava, ženska prava, kvalitet života i ljudska bezbednost treba da su iznad suvereniteta država.

Ona smatra izazovom da Srbija prizna da je bilo seksualnih zločina na teritoriji bivše SFRJ i da se žrtvama seksualnih i drugih zločina protiv čovečnosti omogući pristup pravdi i odšteta. Podsetila je da je posle rata u bivšoj Jugoslaviji prvi put silovanje u ratu proglašeno ratnim zločinom. Zbog ovakvog selektivog sprovođenja pravde i međunarodnih dokumenata u svim državama bivše Jugoslavije, Žene u crnom su sa ženskim organizacijama iz regiona organizovale Ženski sud.

Subotić se plaši da će ispunjavanjem samo pojedinih tačaka Rezolucije 1325 institucije zamagliti cilj i duh Rezolucije. Cilj je shvatanje da žene nisu samo žrtve rata već i akterke mira. Dodala je da je sa jednog izveštaja Ministarstva odbrane zbog zahteva Žene u crnom povereniku za informacije od javnog značaja skinuta oznaka „tajnosti“. Nabrojala je prioritete u naredne dve godine: uključivanje ženskih i mirovnih OCD u sprovođenje aktivnosti NAP-a kao i u izradu svih dokumenata koji se tiču žena, mira i bezbednosti; uvažavanje dvadesetogodišnjeg iskustva ženskih i mirovnih OCD; potpisivanje Konvencije o zabrani kasetne municije, donošenje Zakona o privatnim bezbednosnim agencijama; prihvatanje ženskih i mirovnih organizacija kao „ravnopravnih partnerki“, a ne neprijatelja institucija; spuštanje NAP-a na lokalni nivo; razmenu iskustava država bivše Jugoslavije o sprovođenju Rezolucije 1325 o tačkama koje imaju veze sa problemima post konfliktnih društava.

Tamara Kaliterna iz Žena u crnom je predložila da se u izveštaj Multisektorskog koordinacionog tela za drugo polugođe 2012. koji će se raditi, kao i onaj za prvo polugođe, na osnovu izveštaja Ministarstva pravde i njegove Uprave za ljudska i manjinska prava uvrsti osvrt na položaj braniteljki i branitelja ljudskih prava i LGBT populacije u Srbiji. Ona tvrdi da se Rezolucija 1325 u Srbiji primenjuje trajavo kad je reč o ljudskim pravima, iako Srbija ima uglavnom dobru zakonsku podlogu za njihovu zaštitu i ljude plaćene da ih štite: poverenicu za zaštitu ravnopravnosti i ombudsmana. Međutim, državni

organi ne doprinose prevenciji diskriminatornog postupanja i obeshrabruju žrtve da im se obrate za zaštitu. Nedelju dana ranije je ministar pravde Nikola Selaković učestvovao u protestu studenata zbog presuda u Haškom tribunalu. U protestu su učestvovali ekstremisti iz Pokreta 1389 i pokreta Obraz koji je zabranjen pre pola godine. Ustavni sud je u novembru odbio predlog da se zabrani SNP 1389 i SNP Naši. Ohrabreni ovim, oni prave spiskovi izdajnika, nepodobnih novinara i medija, nevladinih organizacija koje brane ljudska prava i promovišu nasilje prema svakome ko nije po njihovom kvazipatriotskom kalupu. Takođe, prošle nedelje je napravljen spisak sudija Ustavnog suda kojima se pretilo smrću jer su zabranili pokret Obraz. Ove godine su Zakonom o amnestiji ili sudskim odlukama oslobođeni ili su smanjene kazne ubicama, optuženima za pokušaj ubistva, homofobiju, prebijanje, siledžijstvo, paljenje ambasade i džamije, silovatelju.

Što se tiče LGBT stanovništva, Parada ponosa u Beogradu je ove godine ponovo zabranjena jer su prema saznanjima policije, pripremani neredi. Međutim, tim povodom nije podneta ni jedna krivična prijava. Zabranom Parade ponosa Srbija je povredila pravo građana na slobodu mirnog okupljanja, garantovanu Ustavom. Normativni okvir za zaštitu ravnopravnosti pripadnika LGBT populacije u Srbiji uglavnom je zadovoljavajući, ali se odredbe zakona i podzakonski akti kojima se zabranjuje diskriminacija ne sprovode dosledno, ili su presude prekršiocima uglavnom blage, na donjoj ili ispod zakonske granice. Najveći nedostatak zakonskog okvira za zaštitu neheteroseksualne populacije u Srbiji je nepostojanje „zločina iz mržnje“ u pravu Srbije, zaključila je.

Državni sekretar u MUP-u Srbije Vladimir Božović reagovao je na izlaganje obe predstavnice ŽUC-a. Branio je pravo ministra pravde da učestvuje u demonstracijama pa i u društvu sa ljudima koje je sud proglasio nepoželjnim, argumentujući to pravom na slobodu okupljanja. Takođe je predložio obema predstavnicama ŽUC-a da se priključe „nekim drugim ženama u crnom“, misleći pri tom na monahinje sa Kosova koje su se, po njegovim rečima, godinama nagledale svakakvih zločina albanskog stanovništva nad srpskim. On je minimizirao pretnje ekstremista sudijama, novinarima i nevladnim aktivistima i aktivistkinjama rečima da su oni koji prete „neozbiljni ljudi“.

Predstavnice ŽUC-a predložile su da se uvede delikt „govora mržnje“ u krivično zakonodavstvo. Njihov drugi zahtev je bio da država ne ohrabruje nasilje prema političkim neistomišljenicima i da se svaki pokušaj ekstremizma u korenu saseče jer za to postoji podloga u zakonima i Ustavu Srbije.

Izgon drugih iz naših života

Od 21. do 23. decembra u Beogradu je održan seminar Žena u crnom (ŽuC) na kom su predstavljeni rezultati nezavisnog monitoringa implementacije Rezolucije 1325 u Srbiji od jula 2011. do maja 2012. godine.

Monitoring je deo edukativno-istraživačkog projekta "Orodnjavanje humane bezbednosti" (Engendering human security) kojim ŽuC nastavlja sa preispitivanjem tradicionalnog, militarizovanog pojma bezbednosti - kontrolom i pozivanjem države i institucija na odgovornost.

Radna grupa aktivistkinja iz Srbije kontinuirano se obraćala institucijama iz sektora bezbednosti, a najviše Ministarstvu odbrane tražeći podatke za indikatore koji su bili temelj istraživanja.

Nažalost, institucije, pre svega, Ministarstvo odbrane, kao nositelj aktivnosti NAP-u za primenu Rezolucije 1325 uglavnom su se oglašivale na zahteve, rečeno je.

Prikazujući aktivnosti Žena u crnom u vezi sa bezbednošću, Rezolucijom 1325 i nezavisnim monitoringom, Gordana Subotić je primetila da je ovog leta kod anketiranih žena pravladavala briga za ličnom, a danas za političkom bezbednošću.

Staša Zajović je kazala da nas „izgon drugih iz naših života čini nebezbednim. Drugi, to su oni drugačijih prezimena, seksualnog i političkog opredeljenja. Ne može se živeti bezbedno u duštvu u kome drugi nisu bezbedni“, rekla je.

Diana Miladinović, pravnica, je govorila o novom pojmu ljudske bezbednosti, koji se bavi građankama i građanima.

Šta su „nove bezbednosne paradigme“ objašnjavala je Jelena Milić, direktorka Centra za evroatlantske studije. Rekla je da je krajem prošlog veka postojala suprematija ljudskih prava nad teritorijalnom nepovredivošću, a sada se to menja. Naglasila je da samo država mora da ima monopol nad silom.

Lino Veljak, profesor iz Zagreba, govorio je o početnoj euforiji nakon objavljivanja oslobađajuće presude hrvatskim generalima u Hagu, ali su glasovi iz civilnog društva i bivši hrvatski predsednik Stjepan Mesić upozorili da je zločina za vreme i nakon „Oluje“ bilo i da ih treba procesuirati.

Potom su aktivistkinje i aktivisti brojčano prikazale/i ovogodišnje aktivnosti ŽuC-a: Održane su 32 ulične akcije, a moto više od polovine njih je bila tranziciona pravda; aktivistkinje i aktivisti ŽuC-a posetili su 15 mesta „zločina počinjenih u naše ime“ od toga 11 u BiH; predstavnici i predstavnice ŽuC-a su proveli 38 dana u sudnicama gde se sudilo za ratne zločine ili ekstremistima, od toga su 11 bila suđenja desničarima; od 17 video rada u produkciji ŽuC-a u 23 je tema suočavanje sa prošlošću. Objavljena je i 21 izdavačka jedinica, a traga se za levičarkama i antifašiskinjama iz prošlosti u četiri grada u Srbiji kako bi se obeležio njihov značaj. ŽuC je organizovao 13 skupova sa 277 učesnica i učesnika, a ŽuC su učestvovala na desetine konferencija, dok su na 21 bile panelistkinje ili uvodničarke, itd.

Prikazani je i igrani film "Uzbunjivačica" (Whistleblower), zasnovan na iskustvu Amerikanke Katrin Bolkovac (Kathryn Bolkovac), koja je bila u Međunarodnim policijskim snagama (IPTF) posle rata u Bosni i Hercegovini. Razotkrila je umešanost ovih snaga UN u trgovinu ženama i prostituciju. Uloge u filmu dele Rejčel Vajs (Rachel Weisz), Monika Belući (Monica Bellucci) i Vanesa Redgrejv (Vanessa Redgrave). Bila je i projekcija kratkih dokumentarnih filmova Grupe za video aktivizam Žena u crnom: „Građanke i građani pitaju UN“, Umetničko-aktivistički susret "Umesto očajanja kreativna pobuna" u saradnji sa Romskom mrežom Banata. Saopšteno je da će se 2013. nastaviti rad na Rezoluciji 1325 Saveta bezbednosti UN.

Aktivnosti Žena u crnom na demilitarizaciji bezbednosti

Jedan bol svih majki

Majka Mejra Dautović* poslala je iz Bihaća 4. decembra Ženama u crnom utiske o nedavnom putovanju u Beograd. „Kao i uvijek meni su dobrodošlicu zaželele sve moje sestre, aktivistkinje za mir i pravdu i najhrabrije žene kojih nema nigdje. Bore se i pomažu svima, stavljajući i svoju glavu u torbu. One su čelične žene i nikoga se ne plaše“, piše ona i nastavlja: „Moje Staša i Ljilja organizirale su odlazak u Sremske Karlovce. Bilo mi je prekrasno, Staša mi je poklonila suvenir a sa nama je bila Španjolka Mireja, Stašina prijateljica već 20 godina. Sutradan smo Miloš i ja išli u Medija centar gdje smo slušali gospođu Žanku (Stojanović), koja je izgubila sina u bombardovanju RTS-a. Jedina se bori za pravdu već dugo godina, a takođe sam upoznala roditelje vojnika koji su izgubili sinove, ali u miru i na najbrutalniji način 2004. kada su služili vojni rok u kasarni Topčider a bili su na straži kada su vidjeli haškog optuženika Ratka Mladića koji se skrivao u kasarni. Jedan vojnik se zvao Dragan Jakovljević a drugi Dražen Milovanović. Znači sve godine vojska i glavni štab kao i vlasti su znali gdje je i štitili Mladića. Vojnici su ubijeni samo zato što su ga vidjeli, da nikome ne bi mogli kazati. Prvo su rekli da su izvršili samoubistvo. Puške iz kojih je pucano su nestale kao i njihove uniforme, poslije je rečeno da su ubijeni i na kraju se saznalo da su platili životom samo zato što su vidjeli zločinca, haškog optuženika. Roditelji već osam godina traže istinu, imaju pravne zastupnike koji rade na otkrivanju istine. U subotu smo otišli u posjetu roditeljima ubijenog vojnika u Belu Reku, selo u kojem je živio pokojni Dragan.

Ulazak u kuću Janka i Rose, roditelja pokojnog Dragana bio je dosta težak, gledati to dvoje ožalošćenih za čitav život, izgubili su sina na svirep način, u miru a ne u ratu. Naši domaćini su veoma ljubazni ljudi, dočekali su nas raširenih ruku. Oko 15 sati smo otišli na groblje, to je prvi puta da sam bila na pravoslavnom groblju. Zaustavljamo se i baka Rosa nam objašnjava da je to vječna Draganova kuća. Draganova majka stavlja cvijeće koje je donijela gospođa Žanka koja je izgubila sina Nebojšu, a kojoj su rekli da je neprijatelj Srbije. Stavila sam cvijeće i zapalila svijeću, takav je običaj, teško je bilo gledati majke koje su tuga i jad spojile sa mnom, spojilo je iste priče i sudbine. Ne možemo sve ljude okriviti, eto vam dokaza da su mogli svoje ubiti, a zasto ne bi naše. To su monstrumi a ne ljudi.

Na grobu je dosta ispisanih stihova, piše da je bio mlad i da je tek počeo život ali je morao umrijeti samo zbog jednog čovjeka-krvnika kojeg je vidio. Vratili smo se kod roditelja. Tužna je i njihova sudbina, kao i moja pa zato i suosjećam. Oni bar imaju još jednog sina koji je stariji od Dragana i ima dvoje djece, a mali je isti Dragan. Isti dan kada će Dragan poginuti krov na staroj kući se bez ikakvog povoda ili oluje srušio. Teško je gledati kako roditelji pate, ali se bore za istinu i za svog sina ali nisu dobro došli ni na sudu ni na vojnoj komandi. Žalosno je šta sve moraju proći roditelji, šta sve moraju preživljavati da bi dokazali istinu i pravdu. Ostali su bez djeteta, a država se nije ni pomakla im odgovori. Ja sam dosta toga osjetila na svojoj koži pa mogu da razumijem te roditelje, čovjek ne treba

* Mejra Dautović iz Bihaća je majka Edvina i Edne koji su u razmaku od nedelju dana ubijeni u logoru Omarska pored Prijedora 1992.

gledati i suditi po vjeri, ili bilo čemu drugom, treba cijeliti po karakterima ma tko on bio. Svaki roditelj je samo roditelj u žalosti. Divim se tim roditeljima i želim im da što prije dođu do istine ali i pravde.

Majka Mejra Dautović

Priznanje

Staša Zajović iz Žena u crnom je 22. decembra dobila nagradu Global Fund for Women za ženska ljudska prava. Priznanje će biti dodeljeno na ceremoniji u Njujorku 17. aprila 2013.

Protiv mraka i fašizma

Žene u crnom su uz Atinu, Centar za integraciju mladih, Labris – organizaciju za lezbejska ljudska prava, Udruženje Prostor, Regionalni centar za manjine i Udruženje studenata sa hendikepom obeležile u Beogradu 10. decembar, Međunarodni dan ljudskih prava. Protestni marš pod naslovom „Ugasi mrak“ počeo je kod Pionirskog parka, a marširalo se do zgrade Doma omladine. U Domu omladine je postavljena jednodnevna izložba koja predstavlja aktivnost organizacija koje se bave različitim oblicima diskriminacije i pravima manjina.

U mirnoj šetnji, uz zastave duginih boja nosili su se transparenti „Protiv fašizma“, „Lezbejka je srećna žena“, „Isterali su me iz kuće“, „Ne mogu da poljubim svoju devojkicu“, „Bez torture u bolnicama“, „Tvoje ćutanje te neće zaštititi“, „Prepoznaj i prijavi delo trgovine ljudima“... Tokom marša, pojedini prolaznici su negodovali. Pred Domom omladine učesnici su zapalili lampione i pustili ih u vazduh, kako bi i na taj način ukazali na neophodnost poštovanja ljudskih prava svih građana i građanki.

Stotinak aktivista i aktivistkinja je sa skupa zatražilo od državnih institucija da preuzmu punu odgovornost u zaštiti i unapređenju ljudskih prava i garantuju jednakost svim građanima Srbije. Zatražena je i zabrana fašističkih organizacija „koje vrše represiju nad svim drugačijim i različitim pojedincima i grupama“.

Protest je trebalo da počne pred zgradom Predsedništva, ali je policija učesnike pomerila na drugu stranu Pionirskog parka, jer su u isto vreme u centru grada protestovale i desničarske organizacije.

Učesnici i učesnice akcije „Ugasi mrak“ su opredeljeni za nedeljivost i jednaki rang svih ljudskih prava i odlučni da samo zajednički, solidarno, mogu da se bore protiv diskriminacije i svih oblika kršenja ljudskih prava u Srbiji. Akcija je organizovana sa uverenjem da nacionalizam, rasizam, homofobija, seksizam i svi drugi vidovi opresije imaju zajedničku matricu, da se diskriminacija ne može suzbiti pojedinačnim, izolovanim akcijama.

Ćutnja je saućesništvo

Povodom 10. decembra, Međunarodnog dana ljudskih prava, Źene u crnom pozvale su se na Deklaraciju o zaštiti branitelja/ki ljudskih prava, koju je Generalna skupština Ujedinjenih nacija usvojila 8. marta 1999. traŹeći da država preduzme sve neophodne mere kako bi branitelje/ke ljudskih prava zaštitila od svih oblika nasilja, pretnji, odmazde, diskriminacije, pritiska i dr. U deklaraciji koju je potpisalo još 14 organizacija civilnog društva one ističu sve ozbiljnije pretnje i u javnosti demonizovanje organizacija za ljudska prava koje je kulminiralo objavljivanjem tzv. crnog spiska nevladinih organizacija, najavom krivićnih prijava protiv nekih od njih i objavljivanjem spiska medija koji se finansiraju iz inostranstva; ćinjenicu da je Ustavni sud Srbije odbio da zabrani, te omogućio nesmetano delovanje organizacija koje šire mrŹnju, netrpeljivost i pozivaju na linć pripadnika/ca razlićitih manjinskih grupa i dovode u pitanje osnovna Ustavom i zakonima garantovana ljudska prava. Konstatuju pasivnost i nezainteresovanost državnih institucija da se angaŹuju u odbrani ljudskih prava, zaštiti branitelja/ki ljudskih prava i osude organizacije koje šire mrŹnju i netrpeljivost ćime se podstiće klima nekaŹnjivosti, a samim tim stvara atmosfera nebezbednosti branitelja/ki ljudskih prava, kao i svih građana i građanki u Srbiji.

Potpisnice i potpisnici zahtevaju da država ispunjava međunarodne obaveze koje se odnose na poštovanje ljudskih prava i punu primenu međunarodnih standarda ljudskih prava, te da braniteljima/kama ljudskih prava pruŹi adekvatnu i delotvornu zaštitu u slućajevima napada na njih zbog njihovog angaŹmana na odbrani i unaprećenju ljudskih prava. Osim toga, traŹi se od „relevantnih državnih institucija da se javno oglase povodom objavljivanja crne liste nevladinih organizacija i medija i da javno osude ovaj ćin javne stigmatizacije i linća organizacija za ljudska prava i novinara“. Napominju da osim Kancelarije za saradnju sa civilnim drućtvom ni jedna državna institucija nije našla za shodno da osudi objavljivanje ovog spiska. „Ukoliko to ne ućine, smatraćemo ih saućesnicima u nasilju nad svima koji brane ljudska prava“, kaŹe se i traŹi „da se spreći protivustavno delovanje organizacija koje šire mrŹnju i netrpeljivost, bilo da je reć o registrovanim udruŹenjima građana ili neformalnim grupama“ i najavljuje zajednićko delovanje u zaštiti branitelja/ki ljudskih prava i zagovaranje kreiranja adekvatnih politika i praksi državnih institucija u ovoj oblasti.

Ostale potpisnice deklaracije su Inicijativa mladih za ljudska prava, Regionalni centar za manjine, Rekonstrukcija Źenski fond, Građanske inicijative, Dokukino, Helsinćki odbor za ljudska prava u Srbiji, Komitet pravnik a za ljudska prava, Autonomni Źenski centar, Centar za unaprećenje pravnih studija, Kuća ljudskih prava, Labris, Beogradski centar za ljudska prava, Gej strejt alijansa i Centar za kulturnu dekontaminaciju.

Obraćanje međunarodnoj javnosti

Dana 26. decembra Žene u crnom uz 15 organizacija civilnog društva iz Srbije, obratile su se javnosti, specijalnoj izvestiteljki Ujedinjenih nacija za zaštitu branitelja i braniteljki ljudskih prava Margaret Sekagja (Margaret Sekaggya), prvim sekretarima ambasada Velike Britanije i Švedske u Srbiji zbog primene evropskih smernica za zaštitu braniteljki ljudskih prava. Cilj je traženje podrška za zaštitu branitelja/ki ljudskih prava od nasilja, pretnji i pritisaka ekstremno desničarskih organizacija u Srbiji.

U tekstu se objašnjava da je Srpski narodni pokret „Naši“ početkom novembra objavio spisak NVO i medija koje treba zabraniti. „Organizacije na tom spisku su poznate po zaštiti ljudskih prava i mirovnom aktivizmu, a neke od njih su, još iz devedesetih godina prošlog veka, na udaru režima i nacionalističkih grupa. Čin stavljanja ovih organizacija na ‘crnu listu’, objavljenu na web sajtu SNP ‘Naši’, jeste ozbiljna diskriminacija, pretnja i protivna je zakonima Srbije. Ne sme se izostaviti ni veoma opasna tvrdnja sa sajta SNP ‘Naši’ (<http://nasisrbija.org/?p=9714>), gde se National Endowment for Democracy naziva organizacijom za sprovođenje specijalnih operacija CIA, koja se finansira iz budžeta USAID i odobrava od strane Stejt Departmenta“.

„Naši“ su otišli i korak dalje. Posle akcije Žena u crnom i Art klinike iz Novog Sada, 9. novembra 2012, u Beogradu, članovi ovog pokreta su zatražili od premijera Srbije i ministra policije Ivice Dačića, te prvog potpredsednika vlade Aleksandra Vučića da najhitnije uhapsu odgovorne u organizaciji Žene u crnom, jer su 9. novembra – na Međunarodni dan borbe protiv fašizma i antisemitizma, nosili transparent sa natpisom “Priznajem nezavisnost Kosova”, što po njihovom mišljenju, znači priznanje kapitulacije ili okupacije i kažnjava se zatvorom od najmanje deset godina.

Odlukom Ustavnog suda Srbije 15. novembra 2012. odbijen je predlog tadašnjeg republičkog javnog tužioca Slobodana Radovanovića za zabranu SNP “Naši” i SNP “1389” zbog raspirivanja mržnje prema neistomišljenicima, ksenofobije, homofobije i zalaganja za proterivanje ljudi koji nisu iz dominantne nacije... Uprkos profašističkoj delatnosti ovih organizacija Ustavni sud je odgovornost za zabranu ovih grupa vratio nižim instancama.

Drugom, gotovo simultanom odlukom, Apelacioni sud je ukinuo presudu vođi zabranjene organizacije “Obraz”, Mladenu Obradoviću koji je prvostepeno osuđen na dve godine zatvora. Nešto ranije, 13. avgusta, pomoćnik ministra kulture zadužen za medije Dragan Kolarević je na portalu <http://www.standard.rs>, objavio tekst „Vreme je za prvi srpski kulturni ustanak“, sa spiskom ličnosti iz kulturnog i javnog života koje je označio kao “nosioce i izvršioce pogubne antisrpske kulturne politike, jer su dali nedvosmislenu podršku Borisu Tadiću i Čedomiru Jovanoviću na izborima”.

U tekstu se napominje da je „evidentna višegodišnja pasivnost i nezainteresovanost državnih institucija da se angažuju na odbrani ljudskih prava, zaštiti branitelja/ki ljudskih prava i osudi organizacija koje šire mržnju i netrpeljivost. Nezavisnost sudstva je takođe upitna, naročito posle poslednjih odluka Ustavnog i Apelacionog suda. Otačestveni pokret ‘Obraz’ je Ustavni sud zabranio u julu 2012, a 2011. je zabranjen ‘Nacionalni stroj’“. U oba slučaja zabrana je bila je zasnovana na tome da su te organizacije „opasne ili potencijalno opasne zato što: krše ljudska prava drugih i sprečavaju slobodu okupljanja neistomišljenika, njihovu slobodu govora i time zloupotrebljavaju

slobode koje i sami uživaju". Kada su u pitanju „SNP Naši“ i „SNP1389“, isti sud, u istom sastavu i pod predsedavanjem istog predsednika, a u razmaku od samo pet meseci, je zauzeo stav da je zabrana tih političkih ili parapolitičkih organizacija nepotrebna. Takođe je zatvor za vođu zabranjene organizacije „Obraz“ doveden u pitanje istog dana, presudom Apelacionog suda. Iako je sasvim jasno, da se radi o organizacijama koje imaju iste ili slične ciljeve, iste nasilne metode delovanja, Ustavni sud je u kratkom vremenskom razmaku, nakon promene vlasti, reagovao na dva potpuno različita načina. Prema rečima univerzitetske profesorke Vesne Rakić-Vodinelić „u takvoj situaciji je teško poverovati u nezavisnost pravosuđa u odnosu na političku vlast“.

Posledice višegodišnje pasivnosti izvršne i sudske vlasti su vidljive: jačanje ekstremno desničarskih organizacija i grupa koje se pretvaraju u političke stranke i postaju legitimni subjekti političkog procesa, kao što se već dogodilo sa „Dverima“. Sve to utiče na svakodnevnu pravnu, političku, pa i ekonomsku sigurnost branitelja i braniteljki ljudskih prava i podstiče klimu nebezbednosti građana i građanki u Srbiji, kao i uverenje o nekažnjivosti i svemoći ekstremno desničarskih organizacija.

Tekstu je priložena i deklaracija koju je potpisalo još 14 organizacija civilnog društva sa zahtevima državi Srbiji koja je objavljena 10. decembra.

Demokrata i ratni zločin

Aleksandar Šapić, visoki funkcioner Demokratske stranke, čelnik novobeogradske opštine sa 218.000 stanovnika, bivši sportista je na svom Twitter nalogu postavio zajedničku fotografiju sa haškim osuđenikom Veselinom Šljivančaninom. Fotografiju prati poruka "Veliki pozdrav za Veselina Šljivančanina", upozorile su 20. decembra Žene u crnom.

U saopštenju se dodaje: „Žene u crnom upozoravaju da je Šapićev gest oživljavanje ekstremnih, ratnohušakačkih stavova koji su Srbiju doveli na svetski stub srama u poslednoj deceniji 20. veka“ i traže od Demokratske stranke da ga smeni sa mesta predsednika DS Beograda, a od novobeogradskih odbornika da izglasaju njegovu smenu sa mesta predsednika opštine.

Sporna fotografija je snimljena na javnom času u novobeogradskoj srednjoj školi, gde je Šljivančanin ubeđivao maloletne učenike u svoj vrednosni sistem. Šljivančanina je Haški tribunal proglasio krivim za pomaganje i podržavanje mučenja hrvatskih zarobljenika na farmi Ovčara i osudio na zatvor od 10 godina. Šljivančanin je na prevremenu slobodu pušten u julu 2011. godine, kad je odslužio više od dve trećine kazne.

Ovčara je jedno od najvećih stratišta u Hrvatskoj iz rata devedesetih godina, na kojoj je za jedan dan, 20. novembra 1991. ubijeno oko 200 ljudi. Prema podacima nevladine organizacije „Documenta“ iz Hrvatske, u tromesečnoj opsadi Vukovara ubijeno je više od tri hiljade civila i branitelja među kojima 86 dece. Na grad je palo preko 6,5 miliona granata JNA, čiji je Šljivančanin bio oficir. Nakon pada Vukovara stotine zarobljenih branitelja i civila zatočeno je u logorima i zatvorima u Srbiji (u Stajićevu, Begejcima, Sremskoj Mitrovici, Aleksincu i Nišu). Prema evidenciji hrvatske vlade, još je nepoznata sudbina 1.859 nestalih ljudi, najviše sa područja Vukovara.

Predsednik Srbije Boris Tadić i tadašnji predsednik Demokratske stranke izvinio se u novembru 2010. u Vukovaru hrvatskim žrtvama sukoba iz ratova devedesetih i položio cveće na spomenik na masovnoj grobnici na Ovčari.

Šapić sa zajedničke fotografije nije samo pojedinac, on je visoki funkcioner Tadićeve partije. Zajedničkom fotografijom ovaj sportista, uzor mladima, pokazuje da politika „Velike Srbije“ u čije ime je širom bivše države počinjeno mnoštvo ratnih zločina nije sahranjena, iako je propala. Šapić nastavlja politiku prema kojoj su optuženi za najteže zločine u evropskoj istoriji ispraćani iz Srbije u Hag uz počasti, a isporučivanje optuženih doživljavalo se kao ispunjenje zahteva sveta ukoliko Srbija želi da nastavi sa evropskim integracijama, a ne kao njena moralna i civilizacijska obaveza.

Šapićev gest pokazuje da on Šljivančanina doživljava kao heroja, a novobeogradskim srednješkolicima gradonačelnik nudi kao uzor nekoga ko je odležao zatvor na koji ga je osudio sud UN. Za Šapića, kao i za većinu građana Srbije srađani Vukovar, uništeno Sarajevo ili srebrenički genocid su prošlost na koju ne treba podsećati.

Mi ćemo se, nasuprot tome, i dalje suprotstavljati zaboravu prošlosti, posebno zaboravu zločina počinjenih u naše ime, zalažući se za pravdu za žrtve zločina i za osudu svih onih koji su činili zločine i koji ih danas relativizuju ili čak i opravdavaju“, zaključuje se u saopštenju.

Srebrenica – grad mrtvih

Udruženje „Žene Srebrenice“ kao i svakog jedanaestog dana u mesecu, organiziralo je i u decembru u Tuzli miran protest u znak sećanja na 11. juli 1995. godine, kada je počeo najmonstruozniji zločin nakon Drugog svetskog rata u Evropi. Protestima su se tog hladnog i snežnog dana pridružile predstavnice Žena u crnom iz Srbije. U maršu su kao i u poseti ženama Srebrenice učestvovala srodnice u Topčideru ubijenog vojnika Dragana Jakovljevića, iz Bele Reke.

Noseći transparente sa imenima i slikama ubijenih i nestalih, komade tkanine sa imenima i godinom rođenja ubijenih, Srebreničanke su iskazale nezadovoljstvo zbog sporog nalaženja nestalih, ali i nedovoljnog angažmana nadležnih oko ekshumacija u Podrinju. One su pozvale sve relevantne institucije da ne zatvaraju oči pred njihovim zahtevima i pohapse ratne zločince.

Hajra Čatić, predsednica Udruženja „Žene Srebrenice“ se nada da će presuda Haškog tribunala Zdravku Tolimiru, generalu VRS koji je optužen za ratni zločin u Srebrenici, biti zadovoljavajuća. „Našu djecu niko ne može vratiti, ali bar oni koji su činili genocid i zločine da dobiju doživotnu“, rekla je Čatić. Ona je apelovala da se ljudi vraćaju u Srebrenicu jer je, kako kaže Srebrenica grad mrtvih, u koji su se vratili samo stari ljudi.

„Dolazimo iz zemlje čiji predsjednik negira genocid u BiH i mi se konstantno tome protivimo. To je ponižavanje žrtava u Srebrenici, ali i nas građanki i građana Srbije koji se borimo za to da se genocid i nazove tim imenom“ kazala je Staša Zajović, predstavnica Žena u crnom.

Predstavnici ABOM-a nosili su transparent sa porukom „ Bošnjaci, nikad više Srebrenica, nikad genocid“.

Tuzla, 11. decembar

Dva do tri puta godišnje idemo u Tuzlu i pridružujemo se Ženama Srebrenice koje od 1996. protestuju, tražeći svoje nestale. One su protestovale više od 200 puta. Sneg je padao i tog 11. decembra. Bila je gotovo noć kada se nas sedamnaest uputilo u Tuzlu. Svratile smo u Šabac po Tanju (Rosinu sestru), a onda nam se na glavnom putu za Loznicu, pridružila Rosa Jakovljević. Rosa je majka vojnika ubijenog u kasarni na Topčideru 2004.

Kad smo Staša, Zinaida, Žanka, Majka Mejra iz Bihaća i ja bile u poseti Rosi u Beloj Reci posetile smo grob njenog sina Dragana. To nije običan spomenik, već kuća/mauzolej. Rosa nam je tada rekla da je zajedno sa sestrom prihvatila put „preko Drine“, kako bi se srela sa majkama koje imaju sličnu sudbinu, čija su deca takođe ubijena.

Ženama Srebrenice smo se u Tuzli priključile oko podneva. Nakon protesta na Trgu genocida otišle smo u njihovih prostorije. Prilikom predstavljanja smo saznale da su Rosa i Tanja rođene u Ljuboviji, gde su rođene i mnoge Srebreničanke i njihova deca. Bilo nas je više od 35, bio je žamor, ali kada je Rosa počela da priča svoju priču, ko je i zbog čega ubio njenog sina Draga, u sobi je zavladao muk. Njen sin je ubijen zbog zločinca Ratka Mladića, koji je komandovao genocidom u Srebrenici.

Svaka od žena Srebrenice kad se predstavljala, sa suzama u očima je nabrajala koliko je njenih najmilijih nestalo. Jedna majka iz Srebrenice je rekla: „Hajte malo da pojasnimo. Naši najmiliji nisu nestali, nego su ubijeni. I mi znamo ko ih je i kada ubio.“ Žene su iskazale da saosećaju sa bolom majke Rose i da prepoznaju da je iz Ljubovije. Usledila su pitanja na koja je Rosa jasno odgovarala i saosećala sa bolom žena Srebrenice. Dogovoreno je da žene Srebrenice odu u Belu Reku, kod Rose.

Hajra Ćatić je izrazila svima zahvalnost što smo se pridružile protestu, a posebno što je majka Rosa smogla snage da dođe, prisustvuje protestu i saoseća sa njima. Sneg je i dalje vejavao, usporavajući naše vraćanje, ali smo mi shvatile da nas u ovakvim intenzivnim odnosima solidarnosti i prijateljstva, vremenske prilike ne mogu da spreče.

Ljiljana Radovanović

San o drugačijem svetu

„Draga, najdraža prijateljice Igo, užasnete vestima sa Kosova o fundamentalističkom nasilju sa kojim si suočena kao borkinja za ljudska prava lezbejki, sa tugom se sećamo krvi na ulicama Beograda 2001, užasnog nasilja u Sarajevu 2007, a sada čujemo tužne vesti o tebi“, pišu Žene u crnom 17. decembra Igballe Rugova iz Mreže žena Kosova nakon otkazivanje prezentacije magazina „Kosovo 2.0“. Grupa ljudi okupila se 14. decembra ispred Centra za omladinu i sport u Prištini, sprečavajući prezentaciju. Kasnije je grupa porušila pozornicu i opremu gde je trebalo da budu predstavljeni sadržaj časopisa i da se razgovara sa osobama iz LGBT zajednice.

U pismu ŽuC podseća na reči zajedničke afričke prijateljice Bisi Adeleje Fajemi prema kojima „naša seksualnost odlučuje da li ćemo živeti ili umreti“. „Iako više nema rata, a svi ponavljaju `nikad više`, strah i smrt su i dalje u našim životima. Veoma nam je žao što se naš region suočava sa

nekažnjenim homofobičnim nasiljem. Bile smo zajedno u najtežem vremenu aparthejda i rata niskog intenziteta koji je srpski režim vodio protiv vas na Kosovu. U najtežim momentima mraka uspele smo da čujemo, vidimo, osetimo jedne druge i sanjamo uprkos svim podelema", kaže se između ostalog u pismu podrške i zaključuje: „Želimo da i dalje koračamo u susret vetrovima slobode. To je jedini put prema našim snovima o drugačijem svetu u kome ima dovoljno mesta za sve, u kojem ćemo sanjati o drugim stvarima, a ovakvih se sećati samo kad evociramo uspomene... U tome će nam pomoći naša feministička solidarnost, sestrinstvo, aktivizam prožet hrabrošću, nesalomivošću, izdržljivošću i brigom jednih za druge“.

Prošlost oblikuje sadašnjost

Gordana Subotić je 2. decembra u ime Žena u crnom učestvovala na BeFem-u, festivalu feminističke kulture i akcije koji promovise politike feminizma i izgradnju autonomnih feminističkih prostora. Naslov njenog izlaganja je „Da li živimo u miru?“.

Ona kaže da mir nije samo odsustvo rata ili nasilja, već i mir u međunarodnim odnosima, odsustvo državne represije, vladavina prava, poštovanje ljudskih prava, ljudska bezbednost. Ona misli da je Srbija danas u stanju negativnog mira, jer institucije samo sprečavaju direktno nasilje koje vrše pojednici, grupe ili narodi, kako bi obezbedile sigurnost pojedinaca i grupa. Naglasak je na kontroli nasilja, a ne na nalaženju uzroka nasilja. To se veoma lepo vidi u slučaju zabranjene beogradske Parade ponosa. Ovakav negativan mir može da vodi većem nasilju, rekla je.

Subotić se zalaže za pozitivan mir koji nalaže iskorenjivanje militarizma, neprekidne mobilizacije društva za rat i strukturalno nasilje. Analizirajući, shodno Rezoluciji 1325 da li se Srbija kreće ka pozitivnom miru, istraživačice ŽuC-a su utvrdile da Srbija na samo jednu instituciju kao što je Bezbednosno-informativna agencija troši oko 14 milijardi dinara godišnje, a za pomoć izbeglicama i raseljenima nešto više od milijarde; da je Srbija prva u Evropi po smrtnosti od raka grlica materice, a Ministarstvo zdravlja želi da besplatan ginekološki pregled ograniči na jedan godišnje. „To meni ne liči na pozitivan mir. Ako ljudi imaju slobodu da upravljaju svojim životima, biće manje onih koji će se zalagati za rat i protiv mira“, rekla je Subotić i zapitala se „Koji je smisao mirovnog aktivizma na prostorima ex YU sada?“

„Smisao ženskog mirovnog aktivizma je 90-ih godina prošlog veka bio zaustavljanje rata, a danas je suočavanje sa prošlošću i zločinima koji su počinjeni u naše ime u ratu protiv koga su Žene u crnom protestovale 90-ih godina. Tu je i ublažavanje posledica ratova, donošenje i primena tranzicionih zakona, među kojima je veoma važan zakon o lustraciji, reforma institucija, uključivanje žena i ženskih mirovnih politika u strategije bezbednosti, zaštita ljudskih prava i primena principa ljudske bezbednosti. Bez priznavanja da su se desili ratovi, konflikti i ratno nasilje nema napretka. Odnos Srbije prema ratovima u bivšoj Jugoslaviji oblikuje sve procese, zakone, odnos prema zakonima, sprovođenje strategija u državi. To je moje iskustvo u radu sa Rezolucijom 1325, a i sa monitorin- gom sprovođenja Strategije nacionalne bezbednosti“, zaključila je Subotić.

Dve specijalizacije lekara

Žene u crnom organizovale su 29. novembra predavanje „Ekonomska rat, društvena kriza u Španiji – otpor i alternative“. Predavačica je bila Mireja Forel (Mirella Forel), aktivistkinja Međunarodne mreže Žena u crnom iz Sevilje i pokreta „Indignados“.

Forel je ispričala kako je gotovo dve trećine građanki i građana Španije nezaposleno, a sklapaju se poslovi u trajanju od nekoliko dana da bi se ponešto zaradilo, što zakon dozvoljava. Samo 130.600 Španjolki i Španaca ima zagarantovan posao do penzije. Forel kaže da nemačka radnička klasa izvozi po čitavoj EU i mami španske banke da uzimaju kredite nemačkih banaka, pa tako indirektno finasiraju nemačku privredu. Forel kaže da je Španija nije ušla u NATO zahvaljujući glasovima Katalonaca i Baskijaca, već Andaluzana. Ocenjuje da militarizacija i ekonomizacija EU idu zajedno, a da 1.100 porodica u Španiji kontroliše 80 odsto nacionalnog bogatstva. Stalno se smanjuje broj lekova koje bolesnici dobijaju bez naknade, a dva miliona ljudi nema nikakav izvor prihoda. Ispričala je kako lekari u državnim bolnicama dva puta nedeljno izlaze na ulice i protestuju ili krše zakon tako što leče one koji nemaju zdravstveno osiguranje. Na primeru lekara Forel je naglasila razliku između onih koji se bore za svoja prava i onih koji se solidarišu sa drugima u Španiji.

Protiv smrtne kazne

U akciji „Gradovi protiv smrtne kazne“, Skupština Beograda je u saradnji sa organizacijama Srbija protiv smrtne kazne, Žene u crnom i Centrom za kulturnu dekontaminaciju, organizovala 30. novembra okupljanje pred Čukur-česmom i posetu kući Ksenije Atanasijević.

Smrtna kazna je ukinuta u Velikom vojvodstvu u Toskani 30. novembra 1786. godine. Već deset godina tog dana, stotine gradova širom sveta osvetljavaju jedan svoj spomenik i tako simbolički iskazuju da su za život, a protiv smrtne kazne. Grad Beograd je po drugi put učestvovao u ovoj akciji osvetljavanjem spomenika na Čukur-česmi.

Ivan Janković iz društva Srbija protiv smrtne kazne istakao je da prema istraživanjima u septembru, 38 odsto građana Srbije protiv, a 31 odsto za smrtnu kaznu, dok su ostali neopredeljeni.

„Ovakvim akcijama ljudi se podsećaju na potrebu da se sada jedna preživela ustanova - smrtna kazna, ukine. Beograd se pridružio snažnom globalnom pokretu jer je to danas učinilo 1.587 gradova u 88 zemalja sveta“, rekao je Janković.

Nakon skupa kod Čukur-česme, povorka je nastavila prema kući Atanasijević. Tamo je pročitana njen tekst povodom smrti Danice Milenković 1930. godine, a za čije ubistvo je zločinac osuđen na smrt. U svom tekstu je Atanasijević, inače prva žena docent u Srbiji, napisala da „ništa ne može da osveti taj jezivi zločin“ i da je pogubljenje ubice, u tom smislu, besmisleno.

Srbija-Kosovo: Ruka ruci

Od 29. novembra do 2. decembra u Leskovcu, Beogradu i Novom Sadu su boravile tri Albanke sa Kosova, predstavnice organizacije „Žene za žene sa posebnim potrebama“, „Mreže žena Kosova“ te predstavnica srpske organizacije „Ruka ruci“ iz Novog Brda. Bila je tu i predstavnica sarajevske organizacije „Žene ženama“. One su razgovarale sa predstavnicama iz „Žene za mir“, Leskovac, „Forum žena“ iz Prijepolja, kruševačkim „Udruženjem žena Peščanik“ i Ženama u crnom iz Srbije. To je uzvratna posete, jer su predstavnice Srbije bile na Kosovu u februaru. Ove studijske posete mladih aktivistkinja Kosova i Srbije podržava „Kvinna till Kvina“.

Predstavnice ŽuC-a su izložile svoje aktivnosti, saradnju i solidarnost sa „Mrežom žena Kosova“ od poslednje decenije 20 veka. Deo zajedničkih aktivnosti 2013. godine biće istraživanje „Šta mlade žene Kosova i Srbije žele?“ koje će raditi Centar za rodne studije Novi Sad i Centar za ženske studije Priština. Cilj je saznati koje su potrebe mladih žena iz Srbije i Kosova, kako žive posle ratova i na čemu se može raditi u budućnosti. Gošće su posetile i beogradski „BeFem“ festival.

Pomoć azilantima

Žene u crnom su učestvovalе u prikupljanju pomoći za azilante u Bogovađi, pored Valjeva od 22. decembra do 27. decembra. Akciju je organizovao beogradski medij „Peščanik“. U Centru za azil u Bogovađi smešteno je 270 izbeglica iz Avganistana, Sirije, Somalije, Eritreje, Siera Leonea, Sudana i Gambije; među njima je 60 beba i male dece. Oko 100 azilanata za koje nema mesta u Centru, dane i noći provodi napolju. Za njih nisu obezbeđeni ni hrana ni smeštaj, tako da su ili u obližnjoj šumi ili u napuštenim objektima. Većina ih je do nedavno spavala u razrušenoj zgradi kraj puta, međutim Srpska pravoslavna crkva, kojoj je zgrada vraćena restitucijom je zahtevala da se isele. Azilantima nedostaje sve: od cipela do sredstava za higijenu.

Studentski obraz

Piše Sofija Mandić

Kada je Srbija vodila svoje poslednje ratove za nove granice, a zemljom suvereno vladao Milošević, njen obraz branili su pojedinci i neke grupe koje su se suprotstavljale ratnoj i ksenofobnoj politici. Jedna od tih grupa bili su i studenti, današnji četrdesetogodišnjaci, koji i danas kao legendu pominju kako su osvetlali obraz Srbije. Parola „Beograd je svet“ obišla je taj svet, a revolucionarni duh mladih inspirisao je i one starije koji su bili umorni od propalih političkih ideja. Deca su se (politički) odricala svojih roditelja, baba i deda i sebe posmatrala kao deo jednog novog političkog vremena.

Bez namere da na bilo koji način idealizujem studente devedesetih godina, teško da se posle jučerašnjeg protesta najavljenog kao „Studentski protest protiv odluka Haškog tribunala“ ne zapitamo – zašto su danas motivi studenata da izađu na ulicu toliko drugačiji od onih pre petnaest ili dvadeset godina?

Motiv za okupljanje je jedan od studenata Pravnog fakulteta definisao na sledeći način: „Akademska omladina oseća nepravdu koja se tiče cele Srbije i želi da pokaže da ta nepravda boli“. Slučajni prolaznik, ministar pravde, motiv za okupljanje definiše vrlo slično: „Ako ne dignemo glas, doživljavaćemo nepravdu sve više. Sve više ćemo imati žalbi na postupke Haškog tribunala koji su vođeni protiv državljana Srbije“. Iz samo ove dve izjave je jasno da se protest ne održava zbog potrebe da se ukaže, recimo, na činjenicu da su žrtve Oluje ostale na ledini međunarodne pravde ili pravde uopšte. To su ljudi sa imenima, adresama, životima, ljudi koji žive među nama. Njihova sudbina nije predmet ovog protesta, već je to nepravda učinjena Srbiji kao kolektivitetu. Kao što je ministar, nadahnut trenutkom, rekao: „Ovo je samo posledica činjenice da su srpski državljani kao džakovi isporučivani Hagu.“

Studentski protesti tokom devedesetih su bili revolucionarni, upereni protiv vlasti koja je donosila pogrešne odluke – ovi danas se organizuju sa ministrima i vladom. Nekadašnji su bili okrenuti godinama koje dolaze, a ovi isključivo prošlosti. Niko nije postavio pitanje, recimo, suživota mladih u regionu posle ovakvih presuda, a taj suživot nas biološki očekuje. Stari protesti su tražili promene nabolje u realnom životu, a ovaj traži skupštinske rezolucije. Oni su bili kreativni i duhoviti, koliko god da je situacije bila teška, a ovi su mračni, u desetercu, kao da sutra ne postoji. Predvođe ih organizacije (1389, Naši) koje su sumnjivim spletom okolnosti izbegle zabrane pred Ustavnim sudom, a i jedna (Obraz) koja je zvanično zabranjena zbog ugrožavanja demokratskog poretka. Ova organizacija se, bez obzira na zabranu rada, vraća u političku arenu i to ruku pod ruku sa ministrom.

Za vreme protesta u Beogradu, Tribunal je potvrdio doživotnu kaznu Milanu Lukiću i neznatno smanjio kaznu njegovom bratu Sredoju. Samo jedan od njihovih zločina je spaljivanje sedamdesetoro živih civila u Višegradu, koji su imali izbor između ovakve i smrti od metka ako pokušaju da pobegnu.

Na ovu i sve ostale vesti o srpskim osuđennicima moguć je i pozitivan pogled, naročito sa stanovišta mladosti. Nažalost, to srpski studenti koji su izašli na ulicu nisu u stanju da prepoznaju.

Srpski zločinci i njihova dela mogli bi da ostanu iza nas, jer ih mi nismo podržavali. Neki nama nepoznati ljudi vodili su te ratove, vršili zločine i za taj životni izbor sada plaćaju cenu. Mladi građani Srbije više ne bi morali da nose taj teret.

Nekažnjeni zločini, bilo da je to Oluja ili zločini nad Srbima na Kosovu, biće samo kamen oko vrata mladima iz Hrvatske i sa Kosova, jer ni oni zapravo nisu odgovorni za njih. Poslednjim odlukama Tribunala oni će biti gotovo primorani da ih euforično prigrlje i slave kao akte nekakvog oslobođenja. I tek posle mnogo godina suočiće se sa činjenicom da se od sopstvenih zločina ne može pobeći. Zar ne bi bila dobra vest da smo bar u nečemu korak ispred drugih? Ako ne u evropskim integracijama ili ekonomiji, a ono bar u tome da možemo da se pogledamo u ogledalo i kažemo da smo generacija čista pred sobom, jer smo zločince ispratili tamo gde im je mesto. Jer smo bili dovoljno ljudi da tuđe nekažnjene zločine ne vidimo kao opravdanje za zločine učinjene u ime Srbije. To bi bila jedina časna poruka, poruka nekoga ko ima obraza (malim slovom).

Ipak, beogradski studenti su odabrali put licemerja, ne prvi put u poslednjih deset godina. Već sam pisala o tome koliko se na tome temeljno i sistematski na univerzitetu radilo, a naročito na Pravnom fakultetu u Beogradu. Prava istina je da mladim srpskim nacionalistima ovakav ishod pred Tribunalom odgovara. Iako će osuđeni odlučiti kazne za svoje zločine, na višem, apstraktnom nivou skorašnje oslobađajuće presude predstavljaju amnestiju za srpske zločine u jugoslovenskim ratovima. To je bila prava poruka jučerašnjeg protesta. Poruka da braća Lukić treba da budu slobodni.

U tom uverenju, da je zločin opravdan ako je "naš", nacionalisti svih jugoslovenskih zemalja ponovo će se ujediniti, kao i mnogo puta do sada. Tužno je samo to što su u toj igri odabrali da učestvuju i oni kojima je nacionalistička politika uzela detinjstvo, ako ne i više od toga. Recimo sposobnost da racionalno i ljudski razmišljaju i da se ne stide da kažu svojim profesorima, roditeljima i njihovim roditeljima – pogrešili ste. Mi za nas želimo nešto bolje.

(Peščanik.net, 5. decembar)

Denacifikujte me

Autor Dragan Bursać

Došli su tiho, netom poslije rata i denacifikovali me. Moji najbliži, moja porodica. Rekli su mi kako stvari stoje, zbog čega je vođen rat - na sve tri strane. Nije im bilo teško, kažu da se virus čestito nije ni zapatio kod mene.

- Koji ćeš kurac vraćati se u rat, rekao mi je stric. Znaš da nisi imao šta raditi ovdje. I to nije bio rat, nego posao. Šverc. Cigarete, alkohol i tako to. Zar da zbog nečije guzice pogineš, reče mi tadašnji oficir vojske RS. Pa, odavde su, pod paskom borbe za očuvanje srpskog naciona, osnivane off shore kompanije po Kajmanskim ostrvima i Holandskim antilima, kako bi kolege komandanti i političari prali novce i uplaćivali te silne marke na tamošnje račune.

- E, moj blento, pa zar ne znaš kako je nama u Zenicu ispred „Beograđanke“ stigao u pola rata pun kamion niškog „Klasika“, naravno, pod srpskim obezbjeđenjem. Posao je to, dodade ujak, demobilisani borac Armije BiH.

Ono, jeste da smo čudna porodica, faširana, kako je to danas popularno reći, ali vrlo brzo i onako balavom stvari su mi legle na svoje mjesto. Tako bar rekoše stric i ujak, uz pokoju ljutu, negdje na pijaci „Arizona“, te sada već davne '96.

- Pelcovan je mali, brzo će to proći. Na nogama će preležati. Nazdraviše još jednu „za usput“ i zvanično me denacifikovaše.

I tako denacifikovan sam živio, misleći kako je to najnormalnija stvar, kako većina ljudi poslije rata živi u zdravlju sreći i veselju, kako nam nisu potrebni svjetski psiholozi i psihijatri koji se bave kolektivnim nesvjесnim i društvenom patologijom, da bi nekoga izliječili.

Kad ono, prc! Shvatio sam da sam postao žrtva sopstvenog ozdravljenja. U zemlji gdje je preko 80% stanovništva zakopano u virtualne ratne tranšee, gdje se i dan-danas prebrojavaju krvna zrnca, gdje su ljudi pametni i obrnuto, teško je biti denacifikovan. I zato bih molio svoju porodicu i međunarodnu zajednicu ili da me nacifikuju, pa da budem kao i svaki drugi bh. stanovnik ili da se tjeraju u tri lijepe.

Nacifikujte me, da ne pišem gluposti, poput one da nije bitno ko je koje vjere i nacije dok je čovjek. Denacifikujte me, tako vam Marksa, Engelsa i NVO sektora, pa da se ne provaljujem dok ljudima objašnjavam kako je rat u BiH izgubila vojska RS. Vojska koja je imala neobičnu osobinu da tu i tamo počinu ratni zločin pa shodno tome, kao poražena strana, snosi konsekvence.

Nacifikujte me, kako me ne bi strijeljale usijane oči lokalaca, dok im govorim kako je od Prijedora do Srebrenice pobijeno na desetine hiljada civila i kako je sasvim logično da zaglave doživotnu svi oni koji su krvlju, što direktno, što indirektno, uprljali ruke. Nije u redu, nije fino, ni srpski, tako blatiti vaskoliki jedan narod, kako vele nacifikovani. Hoću i ja u tri lijepe p. materine da negiram zločine i genocid!

Nacifikujte me, da ne moram kao budalica bulazniti ljudima po Sarajevu kako ih nisu granatirali Aca Lukas i Dara Bubamara i da ih neće pretvoriti u „četnike“ ukoliko isti zapjevaju u domovima kulture, omladine i sl. Nacifikujte me, kako bih i ja pojmiо da su slobode i prava potrebni i neophodni za sve ljude, osim za: cajke, pevaljke, narodnjake, bivše vojnike vojske RS, reprezentativce Srbije u svim sportovima, papke, malograđane, i kvaziliberalce...Nacifikujte me, pa da i meni bude konačno jasno kako je multikulturalno Sarajevo sa Cacom i rajom vodilo čist rat. Želim da vjerujem kako su se Srbi iz istog tek „incidentno“ i „u neznatnom broju“ iselili.

Hoću i ja da čista srca i nacifikovane glave j. majku ustašku, četničku, balijsku. Hoću i ja da budem svoj na svome, a ne sve vrijeme na njihovom! Hoću i ja da pljujem u sudiju Merona, „Majke u crnom“ , „Majke Srebrenice“ , Cecu, Jecu i ostale četničke nevjeste.

Odvedite me negdje na neki kurs. Eto, u Norvešku npr. Fino je, hladno, ali standard. Zavežite mi oči, pustite me da se kližem po zaleđenoj plohi olimpijskog centra u Lillehameru i bavim se nekim NVO-ublehama, sve dok mi se denacifikacija ne pretvori u nacifikaciju.

I ne biram stranu. Ne, ja otpadnik od zemlje BiH, ne biram stranu. Meni, Romu obora mog, stalo je da budem ciganče zemlje moje! Nije mi bitno: Baliija, Čedo, Ujo. Samo da mogu k'o državljanin BiH da živim, da osjećam. Ma šta da osjećam, da mrzim, more!

Da mrzim svakog u kome nanjušim feromon onog drugog i drugotnog. Da mu mrzim sedmo koljeno po dijagonali i vertikali, od askurđela do bijelih pčela.

Pa, možete li mi udijeliti malo mržnje? Ne kažem ni ja da sam ovako svetac. Mrzim što mi je država zadnja od sve djece u gotovo svemu. Ali, jalova je to i slabašna mržnja. Mržuljak, takoreći.

Hoću da mrzim momački, bosanski. Hoću da mrzim Sarajlije, Banjalučane, Tuzlake, Mostarce pogotovo...

Hoću da provodim dane i noći tragajući za korijenima mojih predaka koji su deset puta više mrzili od mene i kojima nisam ni do koljena po mržnji. Hoću da mrzim bez relativizacije. Strogo određenu nacionalnu strukturu!

I hoću da me tako nacifikovanog idući rat dočeka spremnog. Neću više, brate mili, da se kao p. protivim nasilju, da pričam kako ću ženu i djecu poslati iz ove vukojebine.

Hoću da imam volju i želju za svog vožda proliti krv. Ili da mi bude smisljeno, kad drugom oduzmem život.

Želim silno, sa fantomkom na glavi, da pišem po gradu fašističke parole, dok me komšo policajac blagonaklono gleda. Želim da pravdam i objašnjavam kako spomenik partizanima u Bileći nije srušen, nego je izmješten malo na „opravdano čišćenje“, dok mojim venama teče krv starog četnika.

Želim i ja da se blagonaklono smješkam, dok slušam priče o popovima pedofilima i naci-hodžama koji prosipaju fatvice kao klovn gumene bombone.

Volio bih da vjerujem kako razlog mog postojanja nije da nešto saznam, naučim, zavolim, udivim se nad svijetom i kosmosom i prenesem to na svoje dijete, nego da je prava istina bivstvovanja u ništenju postojanja onog drugog i drugačijeg.

I neću više da vjerujem kako smo svi jebeno slični, toliko slični da se mrzimo. Hoću da vjerujem da između nas postoji jaz, razor od Stambola do Beča, da postoji genska razlika veća od one između Šveda i Papanca.

Dajte mi da opanjkavam iza leđa, ako nemam muda da mu u oči kažem, svakog stanovnika Federacije, za njegovu kavzipobjedničku i unitarističku sliku Bosne. I Hercegovine, pride. Hoću da sam čestiti Hrvat, koj se sprda sa srušenim Mostarskim mostom i podsjeća na Ahmiće malonogometnim turnirom u kome pobjeđuje moj omiljeni tim "Dario Kordić".

I zato, molim vas, mogao bih vam nabrajati danima šta me sve tišti, samo me nacifikujte. Jer ja ne želim biti čovjek, želim biti stanovnik Bosne i Hercegovine. Veselo goveče, blago stisnutih okica. A familiji svojoj želim da ostane denacifikovana. Ne treba im veća kazna.

Nacifikujte me!

(Buka, 13. decembar)

Patriotizam i neznanje

Piše Mirjana Detelić

Povodom teksta Gorana M. Antića: Serbian beauty, Vranjske novine, br. 825

Ovaj tekst nije u kauzalnoj vezi sa tekстом g. Antića o Dverima i njihovoj reakciji na predstavu „Narodna drama“ u izvođenju Vranjskog pozorišta na sceni Ateljea 212. Antićev tekst je vrlo dobar i krajnje korektan, nema mu se šta dodati. U njemu se, međutim, parafraziraju i citiraju neki jezički (bogami i idejni) stereotipi na temu patriotizma i porodice, tj. potrebe za zaštitom porodičnih vrednosti kao jednoj od važnih kategorija srpskog patriotizma. Ovaj tekst je reakcija na te stereotipe.

Dverima smeta to što se TRADICIONALNA porodica (kao patriotska vrednost) rastura iznutra, verovatno zato (oni to ne kažu eksplicite) što je ona zdravo jezgro srpskog društva, temelj na kome se mogu graditi druge pozitivne vrednosti. Ili oni misle da je srpska porodica takva bila u prošlosti, svakako pre pojave real-socijalizma, i da takva treba opet da bude ako uspe da odoli iskušenjima sa zapada. Mislim da sam ovo dobro shvatila i tačno prenela.

Sa porodicom u srpskoj tradiciji stvari, međutim, ne stoje baš tako jednostavno. U epskim pesmama, na primer, koje su po definiciji nosioci pozitivne državne ideologije jer bez izuzetka brane crkvu, vladara i narod (nema epike koja opravdava svrgavanje aktuelnog poretka, osim ako je tuđ), najveći užasi, najcrnje zlo i najogavnije izdaje dešavaju se upravo u krugu porodice. Majke žrtvuju („Jovan i divski starješina“) ili ubijaju („Bog nikome dužan ne ostaje“) sopstvenu decu da bi se ponovo udale ili da bi se rešile omrznute zaove; brat ubija brata da bi privoleo ženu na seks („Ženidba Jakšića“) ili da bi se dokopao devojke seksa radi („Mujo i Alija“), odnosno da bi mu ostao veći deo nasledstva („Dijoba Jakšića“); sin bije majku kamdžijom i gazi je konjima („Prokleti Duka Šetković“) jer se ne dopada njegovoj ženi; kum potkupljuje devera da ga pusti „pod šator“ nevesti ne bi li je obljubio („Ženidba Kraljevića Marka“) ili ubija kumče da bi se dočepao vlasti („Smrt nejakog Uroša“); otac potrže nož da ubije sina jer se nije krivo zakleo „na kome je ostanulo carstvo“ („Uroš i Mrnjavčevići“) i tako dalje, lista je vrlo dugačka. U bajkama postoji ceo tip (AaTh 327) sižea koji se grade oko priče o roditeljima koji u doba gladi pošalju decu u šumu da ih izjedu vukovi jer neće da dele s njima ono što je ostalo od hrane („Ivica i Marica“) sa izuzetno velikim brojem varijanata u tradiciji svih evropskih naroda).

U poslovicama, koje se drže za suštu mudrost u svakom narodu, za zbirku sentenci po kojima se orijentiše narodni moral, na istom mestu javljaju se oprečni slučajevi: „Ko ti iskopa oko?“ – „Brat“. – „Zato je tako duboko!“ ali i: „Svoj svojega ukraj vode voda, u nju tura, ali ne upušta.“ Za poslovice se, uostalom, zna da su pragmatične i cinične (Vodeničar misli: „Blago meni, evo moga kuma, daće mi dva ujma“, a seljak misli: „Blago meni, evo moga kuma, mleće mi bez ujma“), i da spremne čekaju priliku u kojoj će se upotrebiti. U lirici i šaljivim pesmama, međutim, druga strana potpuno otpada i ostaje samo groteskna realnost svakodnevnog života u kome je kopile preporuka za devojku jer dokazuje da mu je mati plodna (ili u poslovičnoj verziji: „Pridrži mi seko ovo kopile da se naružim one kurve“); gde se teška tuga udaje za starca zbog para ublažava uzimanjem mladog ljubavnika; gde se momak i devojka pre braka izuzetno dobro upoznaju u biblijskom smislu, čak i u baladama tako visoke umetničke vrednosti kao što su „Omer i Merima“ (i veliki krug njihovih varijanata).

Onaj ko to zna, ne može ostati ravnodušan na tupave proizvoljnosti koje izjavljuju razni „duhovnici“ i drugi patriotski nastrojeni činioци poput Dveri, Naših, 1389, Obraza i drugih koje ne znam ili za njih nisam čula, a svakako postoje. Sad je njihovo vreme i sve može da prođe jer je neznanje trendy, pa se i mera plemenitih domoljubnih osećanja određuje prema stepenu odbacivanja opšteusvojenih jezičkih pravila, kao što je (na primer) jednačenje suglasnika po zvučnosti: srBski je patriotski, a srPski govore samo izdajnici. Ovo je opasno zato što onaj ko ništa ne zna, pa ni važne stvari o samom sebi i o svome jeziku, stoji svakom na raspolaganju i kao plodna njiva prihvata svako seme, pa makar ono bilo i nakaradno i idiotsko.

Porodica o kojoj „patrioti“ govore – „pravoslavna“ (a ne hrišćanska?), patrijarhalna (a ne jevrejska iako je od nje sve počelo?), zadružna – odavno ne postoji jer je odumrla zajedno sa društvenim uslovima koji su joj bili okvir. Ako meni ne veruju, neka čitaju velikane srpske naučne misli, recimo Jovana Miodragovića koji u svom životnom delu – Narodnoj pedagogiji – iz prve ruke svedoči o dubini i razmerama tog procesa. On je žalio za patrijarhalnom porodicom jer je u njoj bio rođen, ali je u punoj meri bio svestan da su promene neminovne jer se ljudi, tokom čitave svoje socijalne istorije, neprekidno bore za jednakost u pravima i obavezama, za lične slobode i slobodu izbora, a protiv rasne, polne i socijalne segregacije. Ta borba nije laka ali je dobra i vuče napred. Zašto to „patriotima“ smeta? Boje se nečeg?

(Peščanik.net, 18. decembar)

Impresum

Podlistak „Žene, mir, bezbednost“ uređuje redakcijski kolegijum.

Uredila

Tamara Kaliterna

Prelom i ilustracije

Marija Vidić

Izdavač: Žene u crnom

Beograd, Jug Bogdanova 18

Tel/fax 011/2623225

email: zeneucrnom@gmail.com

web: www.zeneucrnom.org

Podlistak „Žene, mir, bezbednost“ je realizovan uz podršku

